

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 16.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5; poštni predal 23. toletni 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi iz družbe v socialističnem delavstvu in nemehčanskem vsaka beseda Din 10.—

Štev. 97 • Maribor, četrtek, dne 24. avgusta 1939 • Leto XIV

Zakoni naj se prilagode resnim potrebam ljudstva.

V najnovejšem času in že par let sem je očitna tendenca, da se naša socialno-politična zakonodaja poslabšuje. Pravi sedaj je na dnevnem redu več takih vprašanj. Tako poslabšanje obrtnega zakona, borba za poslabšanje socialnega zavarovanja, vajeniške odškodnine, nova obdavčenja konzumentov, borba proti sovobodnim organizacijam, naredba o humanitarnih društvih. To so sama taka vprašanja, ki težko prizadevajo delovne sloje, ki imajo državljansko pravico, da povedo svoje mnenje o njih. Razni ti in drugi načrti se krvavo tičejo delavstva, zaradi katerih bi delavstvo moralo imeti pravico, da pove svojim nasprotnikom, da delajo krivično. Ta svoboda delavstvu gre. To svobodo jamči ustava, po kateri ima delavski sloj pravico, da izpregovori svoje mnenje o vseh načrtih, ki se ga tičejo. To zahteva tudi državniška moral, ki zahteva sodelovanje vseh državljanov.

Napačno je po našem mnenju, da se te stvari sklepajo in izpreminjajo, ne da bi delavstvo imelo priliko, da pove svoje mnenje, stavi svoje predloge in pobija tudi nasprotnike, ki se bore proti delavskim pravicam in svoboščinam.

Medparlamentarna unija govori

v dneh največje mednarodne napetosti.

Medparlamentarna unija je ustanova, ki naj razmotriva o čim boljšem demokratičnem urejanju mednarodnih razmer. Na konferenca unije pošiljajo svoje zastopnike parlamentarne države. Ta konferenca se vrši te dni v Oslu.

Konferenca zboruje pod vtisom mednarodne napetosti. — Vsi govorniki na prvi delovni seji so naglašali potrebo strnitve demokratičnih sil v borbi proti nasilju.

S te seje naj navedemo samo nekaj mnenj.

Prvi je govoril poljski senator Dembsky o mednarodnem položaju, o Gdan-sku in razvoju tega vprašanja ter poudaril, da je Poljski usiljena borba za neodvisnost.

Anglež lord Irwing je izpopolnil izvajanja Dembskega in zagotovil, da se Anglija upre vsakemu nasilju.

Jugoslovanski delegat Marković je poudaril, da je

Jugoslavija privržena ideji demokracije

„... Jugoslavija se ne želi vmešavati v velike mednarodne spore in borbe med velesilami, vztraja pa na tem, da na obeh straneh vpoštevajo njeno nevtralnost. Vsaki kršitvi te nevtralnosti se bo z vsemi pomočki uprla.“

Ameriški delegat je opisoval nevzdržne razmere in predlagal, da se unija zavzame, da bodo nemške oblasti izpuštile iz koncentracijskega taborišča 12 čeških poslancev, ki jih imajo zaprte že več mesecev.

Madžarski delegat je govoril o položaju Madžarske ter izjavil, da Madžarska hoče vsekakor ohraniti svojo neodvisnost.

Ob koncu razprave o mednarodnem položaju namerava ameriški delegat Fish predlagati, da medparlamentarna unija da pobudo za sklenitev političnega premirja v Evropi, med katerim naj bi se vršile konference zunanjih ministrov, ki naj bi skušali mirno rešiti vse spore.

Medparlamentarna unija bi bila lahko močno orodje v rokah miru, ako bi

Presenetljivi dogodki v svetovni politiki

Berlin in Moskva skleneta nenapadalni pakt

Nemčija je sklenila trgovinsko pogodbo s Sovjetsko Rusijo, obenem pa ji je predložila tudi sklenitev nenapadalnega pakta

Iz Berlina in Moskve je dne 20. avgusta prispela vest, da sta Nemčija in Sovjetska Rusija sklenili trgovinsko pogodbo.

Skoro istočano pa je nemška radijska poročevalska služba objavila tudi vest o sklenitvi nenapadalnega pakta med

Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Sovjetska poročevalska služba Taas je k temu še pristavila, da je tako ponudbo stavila Sovjetski Rusiji Nemčija in da je politično zблиžanje obeh držav logična posledica zboljšanja trgovinskih odnošajev.

Presenečenje v svetu

Razvoj odnošajev med Berlinom in Moskvo v trenutku skrajne mednarodne napetosti, je izzval po vsem svetu pravo senzacijo in presenečenje.

Nihče si ne more prav raztolmačiti tega najnovejšega preokreta v zunanji politiki med dvema državama, ki sta, kakor je izgledalo, bili na smrt skregani in čiju razmerje je bilo jasno obeleženo v takozvanem protikomunističnem paktu, za katerega je dal inicijativo fašistični nemški režim, ki je tudi vodil anti-komunistično zvezo držav, kateri so pripadale poleg Nemčije tudi Italija in Japonska.

Sklenitev nenapadalnega pakta med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je po zdravem človeškem razumu mogoča samo, ako je Nemčija zavrgla antikomunistični pakt, v nasprotnem primeru, ako tega ni storila, pa bi politična zveza med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo morala nujno pomeniti, da je Sovjetska Rusija

sama pristopila k protikomunističnemu paktu. Ta pomisel je dovolj groteskna, toda mogoče je samo eno ali drugo.

Iz tega nastajajo dalekosežne posledice tako za zaveznike Nemčije, kot tudi za Francijo in Anglijo, ki sta v pogajanjih s Sovjetsko Rusijo radi sklenitve vojaške trozveze.

Ako se je Nemčija odpovedala protikomunističnemu paktu, potem je razodela svetu, da je bil ta pakt proti sovjetski nevarnosti neresen v svoji osnovi, četudi je nanj gradila vso svojo notranjo in zunanjo politiko. — Opustitev protikomunističnega pakta bi pomenila razpad bloka držav, ki so mu pripadale. Predvsem je temeljil odnos med Nemčijo in Japonsko samo na podlagi tega pakta. Na ta način bi bila Nemčija prosta vseh obvez do Japonske, ki baš sedaj stoji v napetih odnošajih s Sovjetsko Rusijo. Le z Italijo je Nemčija vezana po vojaški pogodbi.

Da je položaj še bolj nejasen, se nadaljujejo pogajanja za sklenitev angleško-francosko-ruske trozveze

Ako pride do sklenitve nenapadalnega pakta med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, kakšni bodo odnošaji Rusije do Francije, s katero jo veže že dolgoletna vojaška pogodba? Kako bi se zadržala Sovjetska Rusija, ako bi se Francija za-

Sklenitev trozvezne pogodbe ima namen zaščititi vse države, za katere se zedinijo Anglija, Francija in Sovjetska Rusija, predvsem pa Poljsko, pred . . . napadom.

Toda zopet ne moremo verjeti, da bi

Stalin

Hitler

pletla v vojno z Nemčijo ali direktno, ali posredno, recimo kot garantinja za nedotakljivost Poljske?

Enako vprašanje bi si morala zastaviti Turčija, s katero je Sovjetska Rusija vezana po enaki pogodbi kot Francija.

Vseh teh pogodb ni mogoče spraviti v sklad s pogodbo o nenapadalnem paktu, ki ga namerava skleniti Nemčija s Sovjetsko Rusijo.

Med tem, ko se vsiljujejo ta vprašanja, pa prihaja iz Moskve vest, da se pogajanja za sklenitev trozvezne pogodbe med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo nadaljujejo in da ni prav nobenih razlogov za prekinitev teh pogajanj.

se bil v vseh državah ohranil resničen parlamentarizem, osnovan na načelu nepotvorjene demokracije.

se Francija in Anglija še naprej pogajali s sovjeti, ako ne bi imeli zagotovil, da mislijo sovjeti trozvezo resno in da so pripravljeni izvajati svoje obveznosti.

Vse torej sama vprašanja in domneve, na katere bodo dali odgovor dogodki že v prihodnjih dneh.

Kako je s sporazumom?

Vse pričakuje odločitve, ki bo padla vsak čas.

Razgovori glede izvedbe sporazuma so zaključeni, kakor je to že javilo časopisje. Strokovnjaki so odpotovali na Bled, kjer se mudijo tudi predstavniki vlade in kamor sta dopotovala tudi oba kraljeva nemestnika.

Gre za razmejitev področij, za upravnost in finančna vprašanja, ki so vsa obsežena v sporazumu. Več zaenkrat ni

V Berlinu veselje

V Nemčiji je gđansko vprašanje spričo razvoja odnošajev z Rusijo stopilo kar nekam v ozadje. Ribbentrop je že na potu v Moskvo. V nekaterih nemških mestih so nad zvezo z boljševiki navdušeni in prišlo je tudi do manifestacij.

Ribbentrop
nemški zunanji minister

V Italiji vedo podrobnosti

Italijanski tisk pravi, da bo nenapadalna pogodba med Nemčijo in Rusijo vsebovala določila, da ostaneta obe državi nevtralni, ako bi bila ena izmed njih napadena. Vsaka izmed obeh držav podpisnic bi obdržala pravico, da sme vsak čas odpovedati nenapadalno pogodbo, če bi smatrala za potrebno, v primeru, da bi katera od obeh držav podpisnic napadla kako tretjo državo.

Poljaki: „Živčna vojna se nadaljuje“

V Varšavi presoajo položaj mirno in pravijo, da se ni ničesar spremenilo v odnošajih med Poljsko in Rusijo. Ako pride do sklenitve nenapadalnega pakta med Nemčijo in Rusijo, bo odnošaj med obema državama isti kot je med Rusijo in Poljsko. V splošnem pa poudarjajo, da gre za novo nemško potezo, ki je Nemčiji potrebna na znotraj, nazven pa, da z njo stopnjuje »živčno vojno«.

Sklican je angleški parlament

V četrtek, dne 24. t. m. se sestane angleški parlament k izrednemu zasedanju. Kakor zatrjujejo, Anglija niti najmanj ne misli spremeniti svoje politike, niti ne svojih obveznosti napram Poljski.

Nenapadalni pakt Estonske in Letonske z Nemčijo

Nemčija je ratificirala in objavila v uradnem listu nenapadalni pakt med Estonsko, Letonsko in Nemčijo. Pakt je stopil v veljavo 24. julija 1939 in je bil objavljen v nemškem uradnem listu dne 9. avgusta t. l.

Komu koristilo nemiri v Palestini?

Kdo stoji v ozadju?

Vtisi iz razgovorov s palestinskimi Judi, ki gotovo bolj kot kdo drugi poznajo prilike v deželi in ostale okolščine.

Nemiri v Palestini trajajo že par let. Kot vzrok teh nemirov se navaja odpor Arabcev proti priseljevanju Judov in zahtevi Judov, da postane Palestina judovska država.

Angliji je poverjen mandat, da skrbi za red in mir v deželi in da vzdržuje tamkaj toliko vojaštva, kolikor ga je v te svrhe potrebno. Iz poteka dogodkov v Palestini pa je razvidno, da se Angliji nikakor neče posrečiti pomirjenje dežele in da ne zaležejo niti konference, niti brutalna sila. Vedno znova vzplame nemiri zdaj v tem, zdaj zopet v onem predelu dežele.

V časopisju se večkrat pojavlja tudi vprašanje, kdo je interesiran na teh nemirih v Palestini, ker se zdi skoro izključeno, da bi Arabci mogli voditi tako akcijo, ne da bi dobivali za to podporo v denarju, orožju ter municiji.

Stvar izgleda na prvi hip dokaj enostavna in navadno se trdi, da arabskega pokreta v Palestini ne podpira oz. financira nihče drugi kot nasprotniki Anglije na evropskem kontinentu.

Pri podrobnem razmotrivanju položaja in iz razgovorov s palestinskimi židi, pa dobiva človek drugačen vtis o nemirih v Palestini, kakor ga pa vzbujajo pri nepoučenem bralcu razne časopisne vesti, ki so domala vse več ali manj iz angleških virov.

Palestina je po svojem zemljepisnem položaju zelo važna pokrajina na vzhodni obali Sredozemskega morja. Njen pomen za Anglijo ni samo v tem, da v pristanišču Haifi končuje petrolejski vod, ki gre iz Mezopotamije preko vse Palestine, kar je samo na sebi ogromne važnosti, ampak je tudi v tem, da leži dežela silno blizu Sueškega prekopa, radi katerega se vodijo že dalj časa ostri spori med Anglijo in Italijo, kajti Sueški prekop tvori vrata v Abesinijo, pa tudi v Indijo.

Imenovani prekop tvori prav za prav del egiptskega ozemlja. Egipt brani dohod k temu prekopolu od zahoda. Med Anglijo in Egiptom obstojajo tako tesne veze, da je varnost prekopa s te strani zagotovljena. Drugače je s Palestino. Zlasti dokler ni bil sklenjen angleško-turški vojaški dogovor. Kot že poudarjeno je Anglija smela imeti v Palestini, po mandatni pogodbi, samo toliko vojakov, kolikor jih je bilo potrebno za red in mir v deželi. Več kot tisoč, največ pa dva tisoč vojakov v to svrhu ni potrebno. Znano je, da se Anglija zelo točno drži svojih pogodb. Ko je začela paraščati mednarodna napetost, je Anglija uvidela, da je Palestina bolna točka njenega obrambnega sistema v Sredozemskem morju. Toda kaj storiti? Po pogodbi ni smela imeti v Palestini več vojakov, kot jih je bilo za vzdrževanje reda in miru potrebno, to pa je bilo silno malo.

Tedaj nenadoma so izbruhnili nemiri

v Palestini. Takoj se je pokazalo, da je angleška vojaška posadka v deželi prešibka, da bi se postavila v bran arabskemu napadu. Strogo držeč se mandatne pogodbe, je angleška vlada pričela pošiljati v Palestino vedno večje oddelke vojaštva, v svrhu vzdrževanja reda in miru. Istočasno pa je začelo veliko gibanje med judovskim prebivalstvom, ki se je obrnilo na Anglijo ne samo za pomoč in zaščito pred napadi, ampak se je tudi samo ponudilo, da formira velike prostovoljske oddelke. Angleška vlada si tega ni dala dvakrat reči in je stavila nemudoma na razpolago potrebne instruktorje, ki so pričeli z vežbanjem judovskih prostovoljcev.

V razmeroma kratki dobi je bila na ta način ustvarjena velika,

dobro oborožena judovska prostovoljska armada, ki razpolaga s 100.000 dobro izvežbanimi možmi.

Ta armada, poleg redne angleške armade, predstavlja sedaj tisto silo, ki jo Anglija resnično rabi v slučaju vojnih zapletov na bližnjem vzhodu, tako za varstvo petrolejskih vrelcev, kot tudi za obrambo Sueškega prekopa. — V kombinaciji s Turčijo, na severu Palestine, je na ta način ustvarjen obramben pas za vso vzhodno obalo Sredozemskega morja, ki sedaj varuje angleško posest, ki leži še bolj vzhodno od tega pasu, v Inidji.

Tako so nemiri v Palestini izredno pomagali Angliji in povečali njeno varnost tam, kjer se je zdela najbolj ranljiva in to po samih angleških računih. Kajti Judje pojdejo v vsakem primeru z Anglijo. To je potrdil tudi židovski kongres, ki baš te dni zaseda v Ženevi. Ta podpora ni mišljena samo pasivno, ampak tudi aktivno v slučaju vojnega spopada.

Arabski nacionalizem, ki se je vrغل v boj za Palestino, je, kakor vidimo, neizmerno koristil angleškemu interesom. Pri tem je seveda čisto vse eno, ali je ta arabski nacionalizem začel svojo akcijo spontano iz golega ogorčenja, ali pa je bil k temu celo nahujskan in mogoče podplačan. Ako je bil nahujskan v akcijo, je istotako vseeno, kdo ga je bil nahujskal ali celo podplačal. Gre za rezultat. Vsekakor je nespameten vsak tisti, ki bi arabski pokret v Palestini še danes financiral, ako ni slučajno Anglez.

Veliki manevri turške armade, katerim so prisostvovali tudi poslaniki in novinarji iz tujih držav, so bili te dni zaključeni.

Angleško vojno brodovje, ki je bilo zasidrano v Aleksandriji, z vso naglico plove v vodovje vzhodnega Sredozemskega morja.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato povzame naravnost tako!

Mihail Zoščenko:

V KINU

Ne grajam gledališča, ne jezim se nanj. Toda kino je vendar le boljši. To dvojje se sploh ne da primerjati. Že to, da je kino udobnejši od gledališča. Recimo: ni se vam treba slati — koliko drobiza prihranite tu! Niti briti se človeku ni treba — v temi nihče ne vidi, da si kosmat.

Samo s tem vstopom v dvorano je križ v kinu. Lahko vas do smrti zmečkajo. Drugače je pa vse dobro. In kaj vse človek vidi!

Za god moje žene sva šla skupaj v kino gledat novo dramo. Kupila sva vstopnici in čakala v veži. Ljudi se je kar trlo. Vse se je prerivalo in gnetlo pred vrati. Slednjič so se vrata v dvorano odprla in gospodična na pragu je zaklicala:

— Izvolite, kar naprej, prosim!

Prvi hip še ni bilo tako strašno. Ko smo se pa prerinili do vrat, je naenkrat nastal nekakšen klopčič. Prednji niso mogli naprej, zadnji so pa na vso moč pritiskali na nje.

Kar me je stisnilo in odneslo na desno, mojo ženo pa na levo. Obračal sem se in zvijal, da bi prišel do nje, pa je bil ves moj trud zaman. In naenkrat so me

potisnili k samim vratom, da so mi kar rebra zaškripala; mislil sem že, da bom vrغل vrata s tečajev.

— Ljudje božji! — sem zaklical obupano — počasi, počasi! Saj utegnemo polomiti vrata.

Toda to ni nič pomagalo. Da bo nesreča še večja, je pritisnil od zadaj name nekakšen vojak; sunil sem ga z nogo, kolikor sem jo mogel iztrgati iz klešč gneče, pa je še bolj pritisnil v moj hrbet. Tako so me stiskali od spredaj in od zadaj, naenkrat so me pa dvignili kvišku; hotel sem si z glavo priboriti naprej, pa ni šlo. Opazil sem, da se ne bom mogel ločiti od teh vražjih vrat. Hlače so se mi bile nekje zataknele, z žepom sem se bil ujel za kljuko in obvisel na nji.

— Ljudje božji! — sem zaklical... — pomagajte!... Tu visi človek na kljuki, vi se pa še ne zmenite ne zanj.

Vse zaman. Še smejejo se mi, tepci neumni, in kriče name:

— Pa se snemite s kljuke, prijatelj, če ste obviseli na nji. Oni zadnji so tudi hoteli priti do vrat.

Toda kako naj se snamem, ko pa visim v zraku, od vseh strani stisnjen, a rok nimam prostih? Že čutim in slišim, kako blago mojih nesrečnih hlač popušča in se trga.

Dama in po svetu

Kako je bilo z učitelji in profesorji pod režimom dr. Stojadinovića? Na kongresu UUU v Banjaluki je govoril zastopnik profsorskega združenja Radoje Knjažević, ki je dejal: »Ministrstvo prosvete je pod dr. Stojadinovičem pozabilo svojo dolžnost in se pretvorilo v neko vrsto strankarskega ministrstva maščevanja. — Preganjalo se je vse prosvetne delavce, ki niso hoteli vdinjati svojih duš in stanovskih organizacij pokvarjeni družbi, ki je črpala svojo navidezno moč iz stvarne moči državnega aparata. V tej neenaki borbi niso hoteli podleči niti profesorji, niti učitelji. Tako se je bila skozi tri leta sem prava dušmanska borba. Z mest šolskih upraviteljev so se odstranjevali stari zaslužni prosvetni veterani in postavljali na njihova mesta mladi karieristi. Ločilo se je žene od soprogov in deco od staršev. Poštene ljudi so odpuščali iz državne službe, ker so verovali, da so stranke prehodne, država pa večna. Poštene matere so bile sredi senata oklevetane od resornega ministra kot navadne vlačuge, da bi se vsaj nekako opravičila njihova ločitev od družine. Po zborovanjih učiteljskih in profsorskih stanovskih organizacij so se podili razni načelniki in si poskušali od njih preskrbeti pozdravne telegrame zase in za svoje ministre. Sreski načelniki so izstavliali pooblastila za banovinske učiteljske skupščine. V tej težki dobi, ko je ležal nad Jugoslavijo hajduški duh borze, je držala vrhovna prosvetna oblast v levi roki zobnico, v desni roki pa bič. Na čast našega učiteljstva je (treba ugotoviti, da se kljub vsemu pritisku ni posrečilo podruhaliti njegovo stanovsko organizacijo.«

Še za 500 milijonov blagajniških zapisov dobimo. L. 1936 si je naša država prvič pomagala z izdajo takozvanih blagajniških zapisov, s katerimi more državna blagajna plačati svoje obveznosti velikim dobaviteljem, ako ji manjka tekočih denarnih sredstev. Še istega leta je bila povečana vsota blagajniških zapisov na eno milijardo, l. 1937 na 1,5 milijarde dinarjev, sedaj pa bodo izdali še za 500 milijonov zapisov. Da bi blagajniške zapise tem lažje spravili v promet, je finančni minister pooblaščen, da določi tečaj teh papirjev tudi pod nominalno vrednostjo, t. j. da bo tak zapis, katerega vrednost znaša recimo din 1000, mogoče dobiti za din 980 ali manj. Na ta način zasluži tisti, ki tak zapis sprejme na kurzni diferenci in obrestih.

Za novega francoskega poslanika v Beogradu je bil postavljen dosedanj svetovalec pariškega poslaništva Ronald Campbell.

Nemška komisija intelektualcev se mudi v Jugoslaviji ni proučava, kako je razdeljen kulturni prostor v Jugoslaviji, to je, kod se pojavlja vpliv nemške, italijanske, madžarske, turške itd. kulture.

Jugoslovansko-nemška pogajanja o davčnih vprašanjih, ki se nanašajo na obmejne kraje, so zaključena. Pogajanja so se vršila v Crikvenici.

Trgovinska pogajanja med našo državo in Grčijo se bodo v kratkem pričela.

Bolgarski kralj Boris bo prihodnji mesec odpotoval v London, kjer bo gost angleškega kralja.

Bolgarske parlamentarne težkoče. Bolgarski vladni organ »Dnes« je napisal oster članek proti sestavi sedanjega bolgarskega sobranja.

V Bolgariji sicer nimajo normalnih parlamentarnih razmer. Kakor pa članek vladnega organa kaže, pripravljajo poostreitev režima zaradi zunanje politike.

Povišanje mezd in cen v Italiji. Spomladi je italijanska vlada dekretirala povišanje mezd. Takoj nato je prišlo do povišanja cen kruha, nadalje so se podražila stanovanja, obvezni prispevki za fašistične delavske organizacije so se povišali za 18 odst., prav tako pa tudi prispevki za socialno zavarovanje. Delavci se obračajo na fašistične korporacije radi ponovnega povišanja mezd.

V južni Srbiji, kjer se vedno poljedelci orjejo z lesenimi plugi, so sedaj pričeli uvajati železne plugje, ki jih izdeluje domača industrija.

Družba »Rudokop«, ki je bila ustanovljena letošnjo spomlad, je spremenila svoje ime in se odslej imenuje »Jugopetrolej«. Pri tej firmi je udeležena največ nemškega kapitala.

Med Zagrebom in Banjalko bo uvedena letalska zveza, čim bo dogotovljeno letališče v Banjaluki, ki so ga že pričeli graditi.

4 milijone kredita je odobrilo trgovsko ministrstvo za zgraditev velika mosta preko Donave pri Iloku in Bački Palanki.

Župan obtožen razbojništva. Pred sodiščem v Bjelovaru se bo v kratkem pričela razprava proti bivšemu županu Koturaku, ki je osumljen, da je oropal neko 70-letno staro in ji odnesel 23.000 din.

Predsednik madžarskega parlamenta Daranyi je baje radi slabega zdravja odstopil.

Avstrijski general Hülger, ki je 1918 leta ob prevratu organiziral Korošce proti Jugoslaviji je umrl po avtomobilski nezgodi.

Grška kupuje žito — Grška, ki bo kupila letos 50.000 ton pšenice na Madžarskem.

Največjo tovarno za letala grade v Glasgovi v Angliji. V njej bo zaposlenih 10.000 delavcev. V angleški industriji letal je zaposlenih sedaj 140.000 delavcev ali za 35.000 manj kot v Nemčiji.

Nova nemška križarka »Admiral Hipper«, ki je bila junija meseca spuščena v morje se nahaja v Kielu, ker so ugotovili, da se morajo na nji izvršiti nujna popravila. Na ladji je stalno 80 kvalificiranih delavcev, ki vrše ta popravila in razen tega je morala poslati trdka Blohm & Voss, ki je ladjo poslala še 40 električarjev, da prelože električne napeljave, ker so se na več mestih vzgali kablji.

Delavci in bolniška blagajna v Nemčiji. — V Nemčiji je uvedeno, da mora vsak delavec, ki je član bolniške blagajne plačati za vsak recept, ki mu ga izstavi zdravnik 50 pfenigov in pri prevzemu zdravil v lekarni istotako 50 pfenigov. Vsaka ordinacija stane torej delavca 1 marko (14.30 din).

Sprejemanje bolnikov v bolnišnice na občinske stroške v Nemčiji. Uprava mesta Berlin je sporočila bolnišnicam to-le navodilo: »Bolni se smejo sprejemati na račun mestne občine v bolnišnice samo tedaj, kadar bi vsled odklonitve lahko nastala težka ali neposredna nevarnost za življenje ali zdravje bolnika.«

Tuji jeziki ti otvarjajo pot! V Nemčiji sicer povdajajo najbolj ozkosrčni nacionalizem, toda uvidevajo, da se v svetu s tem ne pride daleč. Razne organizacije prirejšajo tečaje za učenje tujih jezikov. Poročila pravijo, da je te tečaje posetilo doslej 400.000 ukaželjnih. Propagando za učenje tujih jezikov vrše z geslom: Tuji jeziki ti otvarjajo pot!

Vojaška pogodba med Romunijo in Turčijo

Pariški dnevnik »Le Soir« poroča, da je bila v Ankari pravkar sklenjena vojaška pogodba med Romunijo in Turčijo. Pogodba pravi, da je Turčija pripravljena v slučaju vojne, v katero bi bila Romunija zapletena, staviti na razpolago Romuniji vso svojo suhozemsko in pomorsko vojno silo.

hvala bogu, da so takoj ugasnili luči in da se je začela takoj predstava. Toda z ženo nisva imela pravega razumevanja za dramo, ki se je razvijala pred nama na filmskem platnu...

V temi sva ogledovala moje težko ranjene hlače, ki sem jih z ženino pomočjo spenjal. K sreči je imela žena s seboj dve varnostni igli, a dobrodušna dama, sedeča kraj nje, jih je našla v svoji obleki in mi dala štiri. Poleg tega sem pa našel med odmorom na tleh še kosček motvoza. Prišel mi je zelo prav.

Tako smo razparano hlačnico za silo speli in zvezali. Drugi polovici drame bi bila z ženo še lahko posvetila dolžno pozornost, toda predno sva se malo vživela v razpoloženje, je bila predstava končana. No, potem sva jo pa mahnila naravnost domov. Kam pa naj bi io mahnili v takih hlačah?

Moje edine hlače še zdaj nosijo strašne sledove tistega dramatičnega dogodka v kinu. Prosim vas, do novih hlač nas eden ne pride tako lahko.

Toda kaj pomaga vse to! Navzlic temu ne dovolim zabavljati na kino. Ne grajam gledališča. Toda vendar je le kino — ne, to dvojje se sploh ne da primerjati!

(»Prosveta«.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Kdor si želi slike s proslave 40-letnice podružnice ZRJ v dneih 5. in 6. avgusta v Trbovljah, naj to sporoči odboru podružnice ZRJ v Trbovljah, Delavski dom. Posebno prosimo vse one, ki so se dali slikati v skupinah in bi želeli, da dobe slike, naj nam takoj sporoče.

CRNA PRI PREVALJAH

Gramozenje naših cest. Zdi se nam umestno, da tudi glede tega enkrat spregovorimo par besed. S cestami so večni križi in težave. Kadar je slabo vreme so blatne tako, da v kakšni boljši obleki ne smeš po njej, ker te avtomobil kar na debelo oblatijo; če je pa lepo vreme, te pa prah zagrne, da potem izgledaš kot poklicen mlinar. Čeprav se vrši gramozenje še dokaj redno in pogosto, vendar se ne doseže zaželenega uspeha, da bi bile ceste napete, da bi se ob slabem vremenu ne mogla zbirati voda. Ako bi se to doseglo, bi ceste ostale bolj trdne, bolj odporne proti slabemu vremenu in samoobsebi umestno je, da bi potem ne bilo toliko blata in ob lepem vremenu ne toliko prahu. Kje je torej napaka? Res, da se marsikaterikrat vrši gramozenje tudi tam, kjer ni tako nujno potrebno in da se potrebnije kraje izpušča. To se zgodi posebno tedaj, kadar je splošno gramozenje ceste kakšnega okraja. Največja napaka je, ker je gramoz samo ene vrste in ta predebela, da ni mogoče po njem voziti. Le tovrstni avto mu je mojster, ker se zarije v njega kot tank in ga razbrska na vse strani, da izgleda potem cesta kot kakšna ruševina. Vsi drugi se pa gramoz izogibljajo, ako se le da, in tako nastanejo pokraj njega zopet tiste velike brazde, kjer zopet zastaja voda, ki čisto ruši, in dela blato in s tem prah. Gramoz pa ostane nepovožen in traja mesece, dokler ga končno zagrne blato iz jarkov. Manjka torej več vrst gramoz: srednje debel in grahorčasti, katera bi služila predvsem za izravnanje zdoženih cest, ker tega debelega razbrska avto in se tudi povoziti ne da. Na vsak način bi bilo treba, da bi si občina nabavila »drobilca«. Treba bo s tem računati, ako bomo hoteli imeti lepe ceste in ne toliko blata in prahu.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU

Umor v Leščah pojasnjen. Kakor smo že poročali, sta bila letos spomladi posestnik Janše in njegova žena ponoči v svojem stanovanju po zverinskem umorjena in oropana. Sum tega groznega dejanja je padel na sina Miha in to seveda po krivdi nekaterih ljudi, ki kaj radi govorijo in to brez premisleka. Miha je poznan kot miren in pošten človek ter se je javno že tedaj zgražala nad tem, kako se je postopalo z njim. Toda vrezali so se tisti, ki so mislili, da bo Janšetova posestvoda dobilo drugo ime, mogoče po nekakšnem Petru. Da je Miha pošten in po nedolžnem osumljen se je izkazalo sedaj, ko so oblasti vlovile zverinsko tolpo, ki ji je načeloval nek Grebenšek Alojz, doma blizu Velenja. Priznal je, da je umoril očeta. Zganka Andreja iz Polzele in mater. Pri umoru je bilo udeleženi več vseh, ki so vse pod ključem. Savinčani se veselijo teh aretacij in želijo, da se razbojnik pošteno kaznuje.

Hmelj že obirajo. Obiranci že prihajajo z vseh strani v Savinjsko dolino, ali ne tako v trumah, kakor druga leta. Vzrok temu je slaba letina, kakor suša, hudi nalivi in toča. Nekateri kmetje trpijo veliko škodo. Pri nas so cenilci ugotovili, da znaša škoda preko en milijon dinarjev. Občina pa je prejela reči in piši 1000 din podpore z nalogom, da jih razdeli med prizadete. Ker pa je več posestnikov, ki so vsak zase oškodovani za več tisoč, je pa razdelitev nemogoča. Zato je občinski odbor sklenil, da se teh ubogih tisoč dinarjev da v ubožni sklad. Kako se bodo nekateri prizadeti, ki nimajo niti zrna žita, preživljali, plačali davke in zavarovalnino, to si lahko bralec sam misli. Merodajnim predlagamo, ako ni možnosti večje podpore za naša kmeta, da se jim naj vsaj pri davkih spregleda in sicer po cenitvi škode in toliko davka odpise. V sosednji občini, kjer ni napravila toča polovico toliko škode kot pri nas, so prejeli za razdeliti din 6000, kar pa tudi niti najmanj ne zadostuje.

LAŠKO

Praznovanje 40-letnice rudarske organizacije v Trbovljah. Dne 6. avgusta so praznovali trboveljski rudarji 40-letnico obstoja svoje organizacije. Iz vseh krajev Slovenije so ta dan prihitali delavci v Trbovlje. Dolga proletarska naselbina je napravila nanje mogočen nepoz. vtis. Že na postaji jih je močno doimila mogočna cementarna s silosi in sivimi oblaki dima. Spoznali so, da je to sajasta dolina polna borbe, solza in trpljenja. Skozi Trbovlje je strumno korakala delavska množica blizu 8000 manifestantov za boljšo bodočnost proletarijata. Velicavno so odmevali akordi delavskih godb in pevskih društev. Tuji delavci so ta dan spoznali pravo socijalno delo trboveljskih občinskih krmarjev; mogočen nov občinski dom, moderno kopališče, regulacije cest, moderno meščansko šolo, stanovanjske hiše rudarjev, bolnico, izolirnico, delavski dom, rudarski dom itd. Na dvorišču Delavskega doma se je lahko vsako prepričal o strumni organizacijski disciplini naših borbenih rudarjev, ki niso nikdar klonili. Nad njihovimi glavami so po dolgem času zopet zavirali prapori svetle bodočnosti... Da, Trbovlje so kraj znanega imena. Kdor jih je kdaj videl v trenutku delavske oduševljenosti, so mu ostale v nepozabnem spominu. Glas trboveljskih rudarskih »slavčkov« je znan vsi Evropi. Trpljenje trboveljskih mučnikov kljub težki zgodovini zvesto spremljajo najboljši pevci in glasbeniki. Le v pravi delavski kulturi je odresila moč proletarijata, zato čast Vašemu neumornemu delu za boljšo bodočnost delavskega razreda. Vi, trboveljski trčini!

LJUBLJANA

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v Mostah se tem potom zahvaljuje vsem, ki so pomagali pri početnem delu za ustanovitev našega društva ter pripravljali odbor podpisali s finančnimi sredstvi. Posebno se zahvaljujemo sodrugom in sodružicam iz tovarne Saturnus za nabranih din 200. Dalje se zahvaljujemo tudi Splošni delavski strokovni zvezi,

MARIBOR

Zopet selitev industrije. Tvrdba Jugoslovanski Beiersdorf, ki se je naselila v Mariboru po prevratu in ima svoj obrat na Koroški cesti, se s 1. septembrom odseli v Zagreb. Maribor bo s tem izgubil zopet eno industrijsko podjetje, kakor jih je že več. Poleg periodične gospodarske krize, ki prizadeva našemu mestu silno gospodarsko škodo.

Pred seljo mestnega sveta. Za v petek, dne 25. avgusta je sklicana seja mestnega sveta mariborskega. Mestni svet bo moral sklepati o večjem številu prošnji za sprejem v članstvo občine, o prošnji mestnih uslužbencev za napredovanje, v dvonmno in vzgojino, o prošnji za podelitev ubožne podpore, sprejem v mestno oškrbnišnico in oddajo v hiralnico, nadalje o regulaciji Trga Svobode, o novem mestnem grbu, o ureditvi razmerja med olespevalnim društvom in mestno občino, o kanalskih priklopninah pri vogalnih stavbah, o spomenici društva imeteljev hiše v delavski koloniji, o prošnji za oprostitev trošarine na vino za vinski pokušjo na Mariborskem tednu, o oprostitvi veseličnega davka podjetjem na Mariborskem tednu, o prošnji za nakup in prodajo parcel ter podaljšanje roka za zazidavo, o novem tržnem redu mestne občine, o številnih prošnjah za podelitev dovolila za izvrševanje obrti gostilne oz. bufeta, o prošnji za povrnitev mestne trošarine benediktinskemu prioratu, o predlogu mestne liranilnice, da občina oz. Mestna podjetja pristopijo kot družabnik h podjetju Peklenica (premogovnik) z glavnico 1.000.000 dinarjev.

Vprašanje nove mestne tržnice se ne gane z mrtve točke, kljub želji mariborskih gospodinj, ki morajo pri nakupu življenjskih potrebščin obletati velike razdalje predno si nabavijo potrebna živila, zelenjavo, sadje itd. Vse te življenjske potrebščine pa prodajajo prekupčevalci bodisi na odprtih stojnicah ali pa imajo tudi kar po tleh razstavljeni svoje blago. Kako nehygienično je to zlasti pri sadju, ki ga otroci, če spremitajo svoje matere radi takoj jedo. Zaman so vse akcije proti tuberkulozi, dokler ne bomo v sredi mesta rešili tega pretečega vprašanja, ki se tiče vsega prebivalstva.

Se vedno tihotapijo ljudi čez mejo. — Obmejni organi so zasačili 12 mladeničev iz Hrvaške, ko so hoteli prekorčiti mejo v bližini St. Ilja. Na to pot jih je izvalil nek agent, ki jim je obljubil, da bodo dobili v Nemčiji zaposlitev. Verjetno je, da ti agenti izvajajo tudi od nesrečnih žrtev denar, ali pa vršijo to delo iz kakih drugih namenov.

Novo planinsko kočjo na Pohorju, v kateri bo nameščenih 100 postelj, namerava zgraditi Stavbena zadruga uslužbencev Nabavljalnih zadrug na prostoru med Mariborsko in Ruško kočjo. Gradbeni stroški so preračunani na 600 tisoč din.

CELJE

Tožba proti svobodnim strokovnim organizacijam. Imenovani upravni odbor Delavske zbornice je vložil tožbo, da sodnim potom vrže iz hiše Delavske zbornice svobodne strokovne organizacije. Za enkrat se jim nakana ni posrečila. Na sodišču v Celju so morali umakniti tožbo. Upamo, da bo prišel pravi v kratkem do veljave Prešernov izrek: »Vremena Kranicem bodo se zjasnila«. Tudi za naše gibanje prihaja čas, da bomo dokončno pomedi s samozavci, ki hočejo tudi reševati delavska vprašanja na tak način, da rušijo tiste organizacije, ki so temelj pravega delavskega gibanja.

Oglasni deski za »Delavsko Politiko« smo namestili v Celju na dveh mestih. Ena se nahaja na ograji »Celjskega doma« v Razlagovi ulici, druga pa v Gaberju na Mariborski cesti ob vrtu s. Gorjanca. Upamo, da smo vsem tistim, ki so stalno čitali naš list ustregli. Nakana naših nasprotnikov, ki so nam prepovedali desko na »Delavski zbornici« se ni posrečila, ampak dosegli so ravno nasprotni učinek. Prej je bila ena deska, sedaj bosta pa dve. — Opozorjamo vse naročnike in sodruga, da bomo izvešali tudi druge letake in obvestila, ki se bodo tikala naših organizacij.

RADVANJE

Neumesten napad na novo ustanovljeno del. kult. društvo »Vzajemnost« si je dovolil nepoznan dopisnik v stolpcih »Večernika« v zvezi s prireditvijo društvene veselice v nedeljo, dne 20. avgusta. Trditve, ki jih je iznesel omenjeni list v svojem članku so izmišljene. Na prireditvi je igral del godbe Glasb. društva žel. delavcev in sicer skoro same plesne komade. Seznan godbenih komadov, ki jih je igrala godba je na razpolago in iz njega je razvidno, da je, v kolikor je to sploh mogoče, igrala slovenske, srbohrvatske in češke kompozicije, kompozicije raznih foxtrotov in tangoov pa morajo igrati tudi ostale godbe pri slednjih prireditvah, četudi so kompozicije tujeje glazbe. »Večernik« naj pošlje svojega informatorja na razne druge prireditve, da senemščini.

Zborovanje mariborskih obratnih zaupnikov in strokovnih funkcionarjev se bo vršilo v nedeljo, dne 27. avgusta 1939 ob 9. uri dop. v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9-II. — Ursovi obratni zaupniki in strokovni funkcionarji se morajo tega zaupniškega zborovanja zanesljivo udeležiti. — Krajevni Medstrokovni Odbor.

Sestanek železničarjev, bivših članov provizijskih iondov južne in državni železnice, ki so bili po 1. sept. 1923 leta nastavljeni, pa se jim to članstvo ne računa za napredovanje in tudi ne za pokojnino, bo v četrtek, dne 24. avgusta ob pol 10. uri v dvoriščni zgradbi Ruška c. 7. — Sklicatelj.

Imenovanje mestnih svetnikov. V mariborski mestni svet sta bila te dni imenovana bivši narodni poslanec in odvetnik dr. Andrej Vebler in Mirko Geratič.

Kdo namerava ustanoviti taborišče za delomrže? Mestni svet se bo na svoji seji v petek, dne 25. avgusta bavil tudi s predlogom o ustanovitvi taborišča za delomrže. Kakšno taborišče naj bi bilo to in kje ter kdo je dal pobudo za ustanovitev takega taborišča ni razvidno. Podrobneje bomo, uramo, lahko pisali o tem, ko bo predmet obravnavala seja.

V. počitniški pedagoški tečaj v Mariboru se je pričel minul ponedeljek in bo trajal do vključno sobote. Predavanja znanih pedagoških predavateljev se vršijo vsak dan od 8. do 12. in od 16. do 18. ure. Dosedanjih predavanj se je udeležilo veliko število učiteljev in učiteljic.

Bolgarski obisk v Mariboru. V Mariboru se je mudil tiskovni ataše bolgarskega poslanstva v Beogradu, Mihael Georgiev.

Na drž. II. deški meščanski izpiti v Mariboru (magdalenski) bodo popravni izpiti 30. in 31. avgusta, redno vpisovanje pa 1., 2. in 4. septembra od 8. do 12. ure V tukajšnji šoli se vpisujejo učenci iz magdalenskega okraja in sreza Maribor desni breg, izvenmariiborski učenci pa se vozijo v šolo z vlakom. Pri vpisu morajo predložiti učenci: izpričevalo, davčno potrdilo, novinci rojstni list, izvenmariiborski učenci pa še potrdilo občine, da stanujejo njih starši oziroma redniki na njenem področju. Upraviteljstvo opozarja starše, da si pravočasno oskrbe davčna potrdila, ker brez njih ne bo nihče vpisan.

Razpisana sta natečaja za sprejem v vojnogodbeno šolo v Vrhu in za sprejem gojencev za študiranje veterine v Beogradu. Vsi pogoji za sprejem so razvidni v pisarni mestnega vojaškega urada, Slomškov trg 11, soba št. 4.

Motorno kolo, last Josipa Nekovarja, si je izposodil v noči od ponedeljka na torek nek neznanec in se vozil okrog dokler ni zmanjkalo bencina. Motorno kolo je izmaknil v Resljevi ulici in ga nato pustil v Ghegovici ulici, kjer ga je lastnik jutraj našel.

V kandelaber električne napeljave na Glavnem trgu je trčil tovrstni avtomobil in ga upognil.

mu bo uho navadilo na plesno godbo, za katero se hoče najbrž izvežbati kot kritik. Pela pa je samo mariborska »Vzajemnost« delavske in narodne pesmi. Kak drug pevski zbor ni nastopil, še o manj seveda s kakšno pesmijo v tujem jeziku. Na veselico pa je imel dostoj vsakdo, ker je bila brez vstopnine. Ako je kdo izmed takih posetiteljev kaj pel pri kakšni mizi, zato pa društvo ne odgovarja.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« se tem potom iskreno zahvaljuje vsem darovalcem raznih daril, ki so na ta način pripomogli, da je naša prva prireditev tako lepo uspela. — Odbor.

RUŠE

Pred 3 meseci so bila vložena pravila za del. kulturno društvo »Cankar«. Banska uprava ni potrdila pravil, vložjen je bil na to priziv na notranje ministrstvo, ki pa pritožbi tudi ni ugodilo.

Nek gospod z dolgim nosom je ob priliki neke intervencije odšel še s daljšim nosom. Po novno je že ta gospod vse delavce smatral za komuniste. Vendar je vsem v Rušah prav dobro znano, da dokler se ta gospod ni pojavil v Rušah, je bil pri nas božji mir, medtem ko sedaj o tem ni govora. Po vasi se pretepajo ponoči mladeniči, pa ne s tovarne od takozvanih »komunistov«, pač pa povsem drugi, ki se vadijo v metanju kamenja in še mnogo drugega, tako da človek ni več varen na cesti in tudi ne na gostilniških vrtovih, kjer kamjenje kar frči po mizah. Napravite enkrat red, ker bomo sicer segli po samopomoči.

Poštni boj med Nemčijo in Poljsko. Nemški poštni minister je odredil, da mora biti na pismih, ki so namenjena na Poljsko ime kraja vedno v nemščini, ako za dotični kraj obstoja nemško ime, kar se da ugotoviti na podlagi starih zemljevidov. Na to odredbo nemškega poštnega ministra je odgovoril poljski notranji minister, ki je ukazal, da morajo poljski poštni uradi vrniti pošiljatelj vsako pismo ali pošiljko, na kateri bi bilo ime kraja označeno v nemščini.

Iz Češke

Še vedno za Masaryka. Bivši poslanec František Tymeš, glavni urednik »Narodnega Dnevnika« v Brnu piše v torkovem vodeniku: »Marsmo spoznali, da se bo narod najlažje obdržal, če bo združil tudi svoje politične sile. Ustanovili smo Narodno zajednico, ki je zbrala v par dneh 99 odst. našega naroda. To naglo zedinjenje nima primere v zgodovini. Pošteni češki ljudje so jasno izrekli, da hočejo pozabiti vse, kar jih je delilo. Proti tej enoti se borijo fašistične skupinice, o katerih je rekel sam bivši vodja fašistične stranke, general Gajda, da izdajajo narod. Te skupinice nastopajo pod raznimi imeni in skušajo z res neobičajno trdovratnostjo razkrojiti moralne sile češkega ljudstva. V svoji sovražnji obrekovalni gonji se ne ustavijo niti pred največji možni češke zgodovine, pred mrtvimi narodnimi veličinami. — Neka taka družba je celo zahtevala, da bi odstranili iz naših občin vse, kar spominja na Masarykovo ime. Tem ljudem, ki so se razšli z narodom, morajo predvsem delavci dokazati, da ostanemo enotni, silni in združeni, tako kot zahteva to dobro naroda.«

Neorganizirani delavci. »Vedno se je med zavečnimi delavci smatralo za nemoralno, če so izkoriščali uspehe organizacij tudi neorganizirani uslužbenci, ki se nikdar niso zanimali za skupne težnje in niso delali za uspeh celote. Danes pa je bolj kot kdaj popreje treba, da nikdo ne stoji ob strani, ampak da se vsi oprime skupnega dela.« (František Tymeš v »Narodnem Dnevniku«, Brno.)

Češko-moravski protektorat bo imel svojo vojsko. Praški listi javljajo, da bo imel češko-moravski protektorat svojo vojsko, ki bo štela 7000 mož. O oborožitvi te vojske bo odločil rajh. Uniforma bo ostala stara, t. j. kot jo je imela češkoslovaška vojska.

Češka filmska industrija napoveduje, da bo za jesensko sezono izdala deset novih zvočnih filmov. Kot prvi film so med tem že pričeli predvajati »Humoresko« po noveli K. M. Čapeka-Choda.

Po 200 židov se seli dnevno iz češko-moravskega protektorata. Večina jih gre v latinske države Amerike in v Palestino.

Na češki visoki tehniki v Prahi je bilo v letu 1937-38 415 rednih in 256 pomožnih profesorov, 44 uradnikov in 191 uslužiteljev, dijakov pa je bilo 4180, od tega 287 dijakin.

Opadanje trgovine s poštnimi znamkami. V Prahi je bila v marcu in aprilu letos silno razvita trgovina s poštnimi znamkami. Največ so se s tem poslom pečali emigranti, ki so na ta način rešili del svojega premoženja v inozemstvo, kamor so prodajali znamke, izkupiček pa tamkaj nalagali. V prvi polovici marca je bilo prodano v inozemstvo znamk za 750.000 kron. Med tem so se nekateri nearijski trgovci, ki so se v glavnem pečali s te vrste trgovino, izselili iz Prahe, dočim je interes čeških trgovcev z znamkami, da uvažajo tuje poštne znamke. Uvoz pa je otežkočen, ker rajh ne dopušča izvoza valute v te svrhe.

Žalitev vojske v Plznu. Dnevnik »Nova Doša« v Plznu objavlja sledeči uradni razglas policijskega ravnateljsva: »V zadnjem času so se pripetile ponovne žalitve članov rajhovske vojske, državne policije in pripadnikov nemške narodnosti. Policijsko ravnateljsvo v Plznu radi tega ponovno opozarja javnost, da se bo v vsakem slučaju postopalo proti storilcem z brezobzirno strogošću in sicer tako potom nemških, kot protektoratnih uradov. Vsako dejanje neodgovornih življenj bo zadelo s svojimi neugodnimi posledicami vso prebivalstvo in se bodo radi tega v interesu dobrega sporazumevanja ter javnega reda in miru vsaka neželjena dejanja zasledovala in kar najstrožje kaznovala.«

Praška občinska posredovalnica dela in češki delavci, ki so odšli v Nemčijo. Praška posredovalnica dela je dne 7. avgusta objavila oklic, v katerem sporoča, da dobiva neprestano dopise od delavcev, ki so ošli v Nemčijo, v katerih prosijo posredovalnico, da bi jim izposlovala dovoljenje za povratek v domovino, vsaj pa izboljšanje delovnih pogojev in mezd. Posredovalnica dela v teh slučajih ne more ničesar ukreniti. Delavci, ki so sprejeli delo v Nemčiji, so podrejeni zakonom rajha in ker so doma na ozemlju, ki pripada rajhu, so samo rajhovske oblasti pristojne za reševanje njihovih pritožb.

Češka fašistična stranka razpuščena. Vodja čeških fašistov je pričel po višjem nalogu likvidirati svojo stranko.

Iz Slovaške

Nova Slovaška. »Slovenec« poroča, da je bil sklenjen nemško-slovaški vojaški pakt. — Ta pakt ni nikogar iznenadil, ker je dobro znano, da nemška vojska že dolgo časa zaseda slovaško področje.

Kdo je dr. Tiso. Monsignor dr. Tiso je bil pred vojno madžarsko orijentiran in je tudi svoje ime madžarsko podpisoval. Sedaj pa je postal zaveden narodni prvoboritelj Slovakov. Tako poroča »Češkoslovaški boj«.

Ljudje, ki imajo v nakitu naložene težke milijone. Predsednik francoske trgovske zbornice v Zedinjenih državah Albert Blum je prišel s svojo ženo na Francosko in si najel neke na deželi, blizu večjega mesta neko vilo. Poslednji dan svojega bivanja v Franciji je njegova žena bila na neki svečani prireditvi, pri kateri je imela na sebi dragocen nakit v skupni vrednosti 3 milijone frankov. Po prireditvi sta se zakonca vrnila v vilo in ker sta nameravala že rano odprotoviti, sta nakit takoj dala v nek kovčeg. Proti jutru se je mož prebudil in opazil, da je bil kovčeg odprt in da je nakit zginil. Takoj je dvignil hrup. Služničad je pregledala vso vilo. Prišla je policija, za vložilci pa ni ostalo nobenega sledu. Žena, ki je prišla na ta način ob nakit pa se ni posebno razburjala, kajti škodo bo plačala — zavarovalnica.

Sladkorno vprašanje

Ukrepi vlade.

Vlada je sklenila uredbo o določitvi odkupne cene za sladkorno peso in zidanju še ene državne tvornice sladkorja v Šabcu. Odkupna cena za sladkorno peso bo znašala din 22.— za 100 kg, računajoč, da se iz vsakih 100 kg pridobi 11 kg sladkorja, za vsak nadaljnji kilogram sladkorja več pa plača tvornica kmetovalcu še din 1.50. Obenem je znižana trošarina na sladkor za 70 para pri kg. Trošarina za kristalni sladkor je znašala doslej din 7.50 in se bo znižala na din 6.80, pri sladkorju v kockah pa od din 8.05 na din 7.25. Cena sladkorja se bo znižala za konzumente za 50 para pri kg, 20 para pa bodo profitirale tovarne.

Sladkor bo prodajala posebna prodajna centrala, ki bo imela svoj sedež

v Beogradu in bodo v tej centrali zastopane tvornice ter predstavniki finančnega, trgovinskega in vojnega ministrstva. Njena naloga bo preprečiti, da bi še kdaj prišlo do pomanjkanja sladkorja in pa izenačiti cene sladkorju z ozirom na prevoznino, da ne bo sladkor v oddaljenejših krajih v državi dražji kot pa v okolici tovarn. — Prodajna centrala bo določala višino proizvodnje za vsako tovarno posebej in nakupno ceno za peso ter prodajno ceno za sladkor.

Ker pa znaša domača poraba sladkorja že 9000 vagonov letno in tovarne večje proizvodnje sladkorja ne zmorejo, bo država zgradila novo tovarno sladkorja v Šabcu.

Kako je v Francovi Španiji?

Plače kot so bile 1. 1935.

Kakšen je položaj delavcev v Francovi Španiji?

Zasluzek delavstva je sedaj isti kot je bil 1. 1935. Delavec, ki zasluži 7 do 8 peset na dan, se smatra, da je dobro plačan. Samo nekaj delavcev je, ki zasluži več. Toda peseta že davno nima več tiste vrednosti, kot jo je imela leta 1935. Vse življenjske potrebščine so se znatno podražile.

Zelo primanjkuje v Španiji krompirja, graha, fižola itd., meso in klobase je mogoče dobiti samo gotove dni v tednu, potem pa zopet ne. V splošnem pa se v Španiji, kot povsod na svetu, lahko najde do siteda vsak, ako ima — denar. Ljudje, ki so zatajili svoje prejšnje

politično prepričanje, se hočejo prikupiti režimu s tem, da denuncirajo svoje nekdanje politične somišljenike. Tajna policija, ki je organizirana po vzgledu nemške Gestapo in italijanske Ovre, dela s polno paro. Kljub temu pa se povečava razdor med posameznimi političnimi tabori. Med ljudmi vlada zagrenjenost in želja po maščevanju. Toda o tem se ne govori javno, niti ne v družinah, kajti tudi te so večkrat ločene v dva politično si nasprotujoča tabora.

Pred nedavnim časom so bili po Madridu nalepljeni listki: »Estamos vencidos pero no convencidos« (Mi smo premagani, toda pridobili nas niste.)

Izjave o izpraznitvi češko-moravskega protektorata

baje iz ust samega Henleina.

Dopisnik lista »Kurjer Polski« v Berlinu piše svojemu listu, da se v Nemčiji govori o možnosti izpraznitve češko-moravskega protektorata, ki naj bi postal samostojna država po vzgledu Slovaške.

Henlein, bivši vodja sudetskih Nemcev, je baje izjavil pred večjim številom zaupnikov to-le:

»Mogoče je, da bo vodja napravil sklepe, ki se vam bodo zdeli nerazumljivi. Ako bo do takih korakov prišlo,

potem vedite, da ima na umu srečo nemškega naroda. Mogoče je, da bomo zapustili češko-moravski protektorat. Če se bo to zgodilo, potem mora nemško prebivalstvo pokazati prav takšno disciplino, kot so jo pokazali Čehi ob okupaciji.«

Imenovani list še dostavlja, da so oblasti že pričele s pripravami za preselitev arhivov in likvidacijo gotovih podjetij.

Turčija posrednik med Jugoslavijo in Rusijo

Turški listi pišejo, da bi se dala z ureditvijo železniških tarif med Jugoslavijo in Turčijo izvesti posredna trgovina med Jugoslavijo in Rusijo potom Turčije. Izvedlo bi se to tako, da bi Turčija plačala prevoz blaga namesto s svobodnimi devizami — z lanom, antracitom in nafto. Turčija je namreč v živahnih trgovskih stikih z Rusijo. — Če se to vprašanje uredi, tedaj bo Jugoslavija že od 1. septembra tega leta dobivala posredno preko Turčije lan, nafto in antracit ruskega izvora.

Zedinjene države kot upnik

Države jim dolgujejo 340 milijard dolarjev.

Po preceni ameriškega trgovinskega ministrstva je bilo konec 1938 investiranega tuje kapitala v Zedinjenih državah okoli 3876 milijonov dolarjev. — Skupne investicije in angažmani Zedinjenih držav pa so znašali tedaj 11.759 milijonov dolarjev. Vštete so dolgoročne in kratkoročne investicije. Po teh podatkih znašajo investicije, ki niso krite s tujimi investicijami v Zedinjenih državah 7883 milijonov dolarjev ali v naši veljavi okoli 340 milijard dinarjev.

Najboljšim svojim poverjenikom bo »Cankarjeva družba« dala več lepih nagrad.

Ameriška mladina za demokracijo

Ameriška mladina je imela početkom avgusta meseca kongres v New-Yorku. Kongres je soglasno sprejel resolucijo, ki pravi med drugim:

»Mladina ostaja zvesta načelom resnične demokracije in velikih ustavnih svoboščin.«

Na kongresu so glasovali tudi o tem, kdo naj bo kandidat za predsednika Zedinjenih držav. Za Roosevelta so glasovali 904 člani kongresa, za La Guardia (new-yorški župan) 58 in za Davisa 56 članov.

Tat in njegov impresarilo. Vsi časopisi so pisali o tatvini slike »Brezbriznika« v pariškem muzeju v Louvru, istotako tudi o tem, da je tat vrnil sliko in da se je predaja slike ravnatelj muzeja izvršila naravnost teatralno, v navzočnosti precejšnjega števila ljudi in časopisnih fotoreporterjev. Sedaj pišejo, da so tat, ruskega slikarja Boguslavskega, zaprl, ker je sliko »popravil« po neki svoji metodi in jo najbrž pokvaril. Nadalje se izve, da je teatralno vrnitev slike organiziral gledališki igralec Depres, hišni prijatelj žene slikarja Boguslavskega, ki je obenem odkupil slikarju avtorske pravice za knjigo o popravljanju starih slik, za katero Boguslavski doslej ni mogel dobiti založnika, za 2750 frankov. Vse je bilo torej skrbno preračunano na senzacijo in profit. Tatvina je bila potrebna za dosego cilja, da postane slikar slaven in gledališki igralec mogoče bogat založnik.

Organizacija dvojčkov. V Zedinjenih državah severne Amerike imajo vsako leto dvojčki svoj kongres. To pot se bo vršil kongres v državi Indiana in se ga bo udeležilo 5000 dvojčkov iz vseh 48 držav Zedinjenih držav severne Amerike.

Friderik Adler — njegovo življenje in dejanje

Ob 60-letnici njegovega rojstva po dr. Živku Topaloviču

Naglo beže leta. Mlada generacija, ki je po svetovni vojni prevzela socialistično gibanje v Evropi na svoja ramena, prihaja že v šestdesetletnike. Te dni je dovršil šestdeset let najvidnejši človek iz te generacije, Friderik Adler. Ta obletnica ga je zatekla v položaju tajnika Socialistične delavske internacionale, kjer se nahaja že petnajst let. Naša iskrena želja bi bila, da sodrug Adler kljub težkočam, ki mu jih delajo morda leta, po zgledu svojega velikega očeta ostane do konca življenja na najvišjem položaju, ki so mu ga sodrugi in prijatelji vsega sveta zaupali.

Dolžni smo, da mu po vseh deželah izpričamo, da ni naše zaupanje vanj niti danes nič manjše kakor je bilo ob dneh njegove največje osebnosti slave.

Leta naglo beže, ker se vrste vedno novi in novi dogodki, ki so velikega pomena. Zato se naglo pozabljajo bivši veliki dogodki in ljudje v njih. Ali sijaj osebnosti Friderika Adlerja ob koncu štiriletnega svetovnega klanja je tak, da bo ostal viden vse čase svetovne zgodovine.

Velika ljudska revolucija ga je pred koncem vojne osvobodila iz zaporov in ga postavila za svojega šefa. Na čelu novoosnovane republikanske vojske je bil Friderik Adler v letih 1919 do 1923 absolutni gospodar Dunaja in Avstrije. V Rusiji so formirali njegov polk in ga sprejeli triumfalno. Friderik Adler je odklanjal vse časti, ki so mu jih ponujali v Avstriji in Rusiji ter se posvečal izključno organizaciji socialističnega gibanja v Avstriji in je potem tudi takoj na splošno željo postal tajnik Socialistične delavske internacionale.

Friderik je sin starega doktorja Viktorja Adlerja, ki je v polovici devetnajstega stoletja prišel v prvo generacijo tvorcev socializma v Evropi; uspelo mu je zediniti delavsko gibanje v Avstriji in postati neoporečni njegov voditelj. V senci starega Adlerja se ne vidi njegov sin Friderik. Friderik se je bavil s študijem fizike in matematike in le skromno s strankarskim delom. Svetovna vojna je pa zatemnila politično življenje. V njej je naglo zamirala demokracija, uvajal se je absolutizem. S trajanjem vojne in kolikor dalje je vojna trajala, je tudi nastajala večja in večja nejevolja med ljudskimi množicami. V milijone gredo ljudske žrtve. Nezadovoljevi vrve po ulicah velikih mest. Pred praznimi skladišči žene v dolgih vrstah čakajo na kosček kruha. Vse moško doraslo prebivalstvo je že tri leta na mejah. Fronta se je ustalila.

Vojske se zasipavajo z oblaki ognja, one pa ostajajo zakopane globoko v zemlji. Nikjer konca vojne. Nikjer sile, ne zunaj ne znotraj, da bi to otrplo življenje poglajala naprej.

Razplet se je pričel z Dunaja. Naprej se je razletel absolutizem v Avstriji in od takrat se je jel klopčič naglo odmotavati. V tretjem letu vojne potegne mladi Adler revolver in ubije

na Dunaju avstrijskega ministra predsednika Stürgkha. Dogodek je zbudil velikansko vznemirjenje po svetu, zlasti pa v Avstriji in na Dunaju. Adler je postal junak sveta, nosilec ideje miru, voditelj protesta proti svetovnemu klanju. Njegov svetovni ugled je postal tako velik, da so ga morali na Dunaju javno soditi. Ali ta proces je dobil ogromen pomen. Izrazil je mnogo več burje kakor proces Dimitrova. Adler nastopa proti vojnim hujšakem in krivcem. On govori v imenu potlačenih narodov, v imenu milijonov poginulih, za spas stotine milijonov poškodovanih državljanov. Ves svetovni tisk je objavljal Adlerjeve junaške govore izpred vojnega sodišča. Zanj se je zavzemalo vse, kar je naprednega po vseh državah sveta. Tak je bil pritisek javnega mnenja, da se vojno sodišče na Dunaju sredi vojne ni upalo obsoditi Friderika Adlerja na smrt, marveč le na ječo (robijo).

Strel Friderika Adlerja je poizvel zamrlo politično življenje. Vlada je bila prisiljena, da je sklicala parlament. Pojavljale so se težnje tlačnih narodov, med njimi tudi Jugoslovancev. Nastalo je splošno politično razpletanje, za njim vojaško, ki je v četrtem letu vojne privedlo do poloma v centralni Evropi. Friderika Adlerja je pa kot velikega triumfatorja osvobodila iz zaporov ljudska revolucija.

Mi smo se v teh slavnih dneh takoj sestali na Dunaju. Po Adlerjevi želji sem tudi jaz na dvoriščih dunajske občine govoril bataljonom nove republikanske vojske ter ogromnim ljudskim množicam po ulicah Dunaja in predmetstij. Imel sem takrat priliko videti, kako je bila velika ljubezen delavskih množic do mladega Adlerja, naravnost do oboževanja.

Pa so prišli skrbi novih časov, med njimi največja: razcep socialističnih sil na mednarodni liniji. Friderik Adler je poklical na Dunaj vse socialistične stranke, ki niso podpirale vojno politiko. Zinovijev diktat in zahtevi po slepi podreditvi azijski taktiki razrednega boja, ki je mogla voditi evropski proletarijat samo do poraza do poraza in k zmagi kontrarevolucije, so onemogočili enotnost. Mi smo skupaj z Adlerjem 1923 odšli v Hamburg in ustanovili Socialistično delavsko internacionalo. Težko je bilo iztrgati avstrijski socialni demokraciji njenega šefa. On pa je napravil to ogromno žrtve. Odrkel se je vodstvu velike stranke, da je postal skromen tajnik internacionale.

V novih bojih in novih skrbih je naenkrat minilo dvajset let. Sedaj smo na pragu nove svetovne vojne krize. Kljub starosti je potrebnost, da so na glavnih odgovornih mestih najbolj preizkušeni ljudje. Zato želimo sodrugu in prijatelju Frideriku Adlerju ne samo dolgo življenje preko šestdesetega leta, marveč tudi, da ga z novo proslavo postavi na mesto, kamor sta ga postavila ljubezen in zaupanje socialistov vseh držav sveta.

Zaposlenost in mezde delavcev

OUZD v Ljubljani julija meseca 1939.

Povprečno število zavarovancev v juliju mesecu 1939 je znašalo 106.452, to je 2548 zavarovancev več kakor lani istega meseca. — Moških zavarovancev je bilo 69.395, ženskih zavarovank 37.057. Bolnikov je bilo v tem mesecu 2967 (224 več kakor lani). Odstotek bolnikov je znašal 2.79 odst., t. j. 0.15 več kakor lani.

Povprečno zavarovana dnevna mezda je znašala din 24.92 in se je od lani znižala za din 0.22.

Celokupna dnevna zavarovana me-

zda je znašala din 2.652.990.80, torej din 40.823.60 več kakor lani istega meseca povprečno. — Zanimivo pa je, da se je celokupna zavarovana mezda zavarovancev zvišala v enem letu za din 49.416.40, zavarovank pa znižala za din 8492.80. Opažati je tendenco padanja mezd.

Mednarodni kartel za produkcijo kavčuka bo zasedal dne 7. septembra t. l. v Londonu in bo razpravljal o povišanju proizvodnje kavčuka. Mednarodno povezanost se šteje v greh samo delavcem socialistične smeri.

Delavski pravni svetovalec

Vprašanje: Imam v najemu sobo proti ustnemu dogovorjenemu mesečni odpovedi. Soba so mi odpovedali in smem biti v njej samo do konca meseca. Drugod nisem dobil sobe in sem že tudi obupal nad daljnim iskanjem. Kaj naj storim?

Odgovor: Ako ste dobili sodno odpoved in se zoper njo niste v 8. dneh pritožili, bodo lahko predlagali proti Vam po 1. septembru izvršbo z deložacijo, to je prisilno izpraznitvijo sobe. Na ta način boste lahko še kakih 14 dni v sobi. Če pa niste dobili sodne odpovedi, Vas ne morejo izseliti in imate na ta način še 1 mesec časa za iskanje nove sobe.

Šolske torbice

aktivke, nahrbtniki najceneje pri

Šterbal, Maribor

Mejska 2, Trg Svobode 6

MALI OGLASI

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. L. I. O. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

Nasi čitatelji kupite najcenejše pri naših inserentih!

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obdobja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324